

Кулинич Ю.М.

Аспірант кафедри фінансів

Національного університету харчових технологій,

м. Київ, Україна

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ТИПУ ТА ЯКОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МОЛОЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку економіки України потребує вдосконалення теоретичної основи розвитку, на якій можна було б сформувати ефективну практику економічних реформ.

Слід зазначити вагомий внесок у вирішення окремих аспектів даної проблеми таких вітчизняних та іноземних науковців, як Ожегов С.І., Аїстова М.Д., Базилевич Л.А., Пригожин І., Путянин Ю.А., Аккофф Р., Забродський В.А., Богатирьов І.О., Афанасьєв Н.В., Рогожин В.Д., Черемісіна С.Г., Тейл Г. та ін. Проте, віддаючи належне науковій та практичній значущості праць названих авторів, необхідно підкреслити, що певне коло завдань концептуального, методологічного та методичного характеру потребує подальшого розвитку.

Завданням роботи є визначення сутності категорій економічний розвиток підприємства та методи планування економічного розвитку, аналітична оцінка типу і якості економічного розвитку на прикладі деяких підприємств молочної промисловості України.

У найзагальнішому вигляді розвиток визначається як необоротна, спрямована, якісна, закономірна зміна об'єктів будь-якої природи, матеріальних та ідеальних [4, с. 561].

Відомий учений в галузях дослідження операцій і теорій систем Рассел Лінкольном Акофф трактує «розвиток» не як умову або стан, зумовлений рівнем наявності ресурсів, а як процес, в якому збільшуються можливості і бажання виробничо-економічної системи задовольняти свої бажання і бажання інших систем та індивідів, пов'язаних з нею. Процес розвитку розглядається як висхідний, оскільки припускає приріст можливостей виробничо-економічної

системи [1].

На нашу думку, економічний розвиток підприємства являє собою необоротну, скоординовану, закономірну зміну усіх сфер його господарської діяльності. Тільки одночасна присутність усіх трьох вказаних властивостей виділяє процеси економічного розвитку серед інших змін.

Під стратегічним плануванням економічного розвитку розуміють оптимальний розподіл ресурсів для досягнення поставленої мети, діяльність (сукупність процесів) пов'язана із постановкою задач, а також дій у майбутньому.

Причини зростання ролі стратегічного планування в сучасному економічному процесі можна сформулювати в такий спосіб: концентрація капіталу, процеси диверсифікації, інтернаціоналізація капіталу, розвиток науково-технічного прогресу, переорієнтація підприємств із виробництва на збут, орієнтація на споживача, розвиток акціонерної форми власності, вихід на міжнародний ринок, необхідність перерозподілу ресурсів тощо [3, с.12-13].

Визначення типу економічного розвитку підприємства – складна і багатогранна проблема, що потребує нових рішень і викликає дискусії та розбіжності в її трактуванні.

На нашу думку, досить універсальним підходом до визначення типу економічного розвитку підприємства можна вважати методику, що запропонована Петуховим Р.М. [2, с. 31-34]. У якості базових критеріїв аналізу та оцінки ефективності організаційно-економічного розвитку підприємств використовуються такі індекси: виробництва ($I_{ВП/РП}$); сукупних витрат на виробництво і реалізацію продукції (I_B); рівня економічної ефективності (I_{KE}), а також співвідношенням I_{KE}/I_B (d_{ef}).

На основі визначених критеріїв, Р.М. Петухов виокремлює основні типи економічного розвитку: інтенсивний, найбільш прогресивний розвиток; Інтенсивний, (прогресивний) розвиток; переважно інтенсивний прогресивний розвиток; переважно екстенсивний мало прогресивний розвиток; екстенсивний

регресивний розвиток; екстенсивний стабільний (регресивний) розвиток; детенсивний розвиток.

Наведена методика передбачає обчислення 4 аналітичних індикаторів по кожному з яких можна зробити окремий висновок, проте в сукупності дані показники дозволяють розробити ефективні заходи щодо підвищення ефективності розвитку підприємств молочної промисловості.

Перейдемо до практичного аналізу типу економічного розвитку. Для цього скористаємося статистичними даними окремих підприємств молочної галузі, а саме: ПАТ «Яготинський маслозавод» та ПАТ «ЖЛК-Україна».

Розрахунки щодо визначення типу економічного розвитку представлені за допомогою таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінка ефективності розвитку окремих підприємств молочної промисловості за 2009-2011 роки

Назва підприємства	Значення оціночних індексів			Тип розвитку	
ПАТ «Яготинський маслозавод»	2010/2009			Екстенсивний регресивний	
	Ірп	Ів	Іке		
	1,838	1,847	0,995		
	ПАТ «ЖЛК-Україна»	2011/2010			Екстенсивний регресивний
		Ірп	Ів	Іке	
		1,050	1,090	0,963	
		2011/2009			Екстенсивний регресивний
		Ірп	Ів	Іке	
		1,929	2,013	0,958	
ПАТ «ЖЛК-Україна»	2010/2009			Переважно інтенсивний, прогресивний	
	Ірп	Ів	Іке		
	1,361	1,321	1,030		
	ПАТ «ЖЛК-Україна»	2011/2010			Екстенсивний регресивний
		Ірп	Ів	Іке	
		1,207	1,267	0,953	
		2011/2009			Екстенсивний регресивний
		Ірп	Ів	Іке	
		1,643	1,673	0,982	

Аналітична оцінка типу економічного розвитку, запропонована Р.М. Петуховим, дозволяє нам говорити про переважно екстенсивний тип розвитку досліджуваних підприємства. Це вказує на збільшення обсягів виробництва внаслідок кількісного, а не якісного приросту факторів виробництва,

насамперед зростання трудових ресурсів за незмінного якісного рівня технічної основи виробництва та інших факторів. Це, на нашу думку, є хоч і позитивним явищем, проте не найбільш оптимальним у середовищі обмежених трудових та матеріальних ресурсів. Для посилення конкурентних позицій шляхом ліквідації (продажу) слабких господарських підрозділів, концентрації уваги на зниженні рівня затрат і підвищенні конкурентоздатності продукції.

Література:

1. Аккофф Р. Планирование будущего корпорации / Р. Аккофф. – М.: Прогресс, 1985. – 328 с.
2. Петухов Р.М. Оценка эффективности промышленного производства: методы и показатели. – М.: Экономика, 1990.
3. Платонова Н.А., Харитонов Т.В. Планирование деятельности предприятия: учебное пособие. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 2005. – 432 с.
4. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов – М.: Сов. – Энциклопедия, 1983. – 840 с.